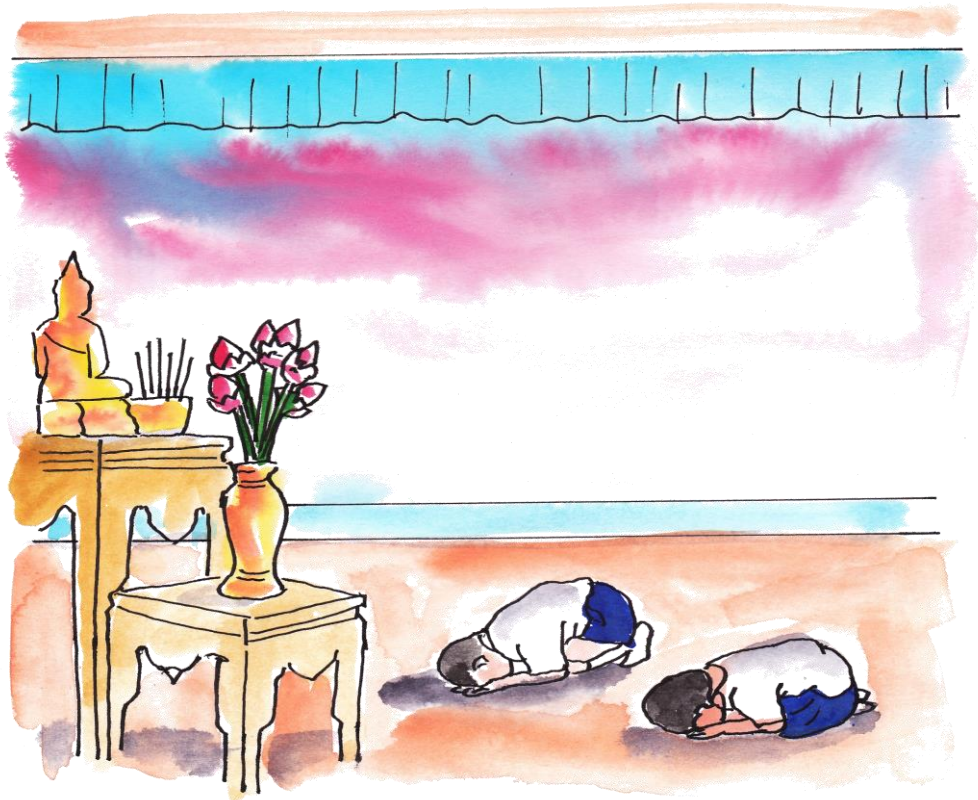

เอกสารประกอบการเรียน
ชุด หน้าที่ของพลเมืองดี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 4 เด็กดี ทำได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

จัดทำโดย

นางกัลยาณี กันธิพันธุ์

โรงเรียนบ้านดอยจัน

อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้อง
กับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้า
ทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพ
ในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียน
มีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและ
ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เอกสารประกอบการเรียน ชุด หน้าที่ของพลเมืองดี เล่มที่ 4 เรื่อง
เด็กดี ทำได้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้อย่างมี
ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับมารยาทไทย
ในการแสดงความเคารพด้วยการกราบ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้จะเป็น
ประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนที่นำไปใช้เพื่อการเรียนการสอน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กัลยาณี กัณธิพันธุ์

เอกสารประกอบการเรียน ชุด หน้าที่ของพลเมืองดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่มที่ 4 เรื่อง เด็กดี ทำได้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรปฏิบัติดังนี้

1. นักเรียนอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน
2. นักเรียนศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ
3. นักเรียนศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ในเอกสารประกอบการเรียน
4. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
5. นักเรียนศึกษาเนื้อหาความรู้จากเอกสารประกอบการเรียน
6. นักเรียนทำแบบฝึกหัด และตรวจคำตอบจากเฉลย
7. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
8. นักเรียนและครูช่วยกันตรวจคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึก เพื่อศึกษาพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียน

หน้า

คำนำ.....	ก
คำชี้แจง.....	ข
สารบัญ.....	ค
มาตรฐานการเรียนรู้.....	1
ตัวชี้วัด.....	1
สาระสำคัญ.....	1
จุดประสงค์การเรียนรู้.....	1
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	2
ใบความรู้ เรื่อง เด็กดี ทำได้.....	5
แบบฝึกหัด.....	17
เฉลยแบบฝึกหัด.....	18
แบบทดสอบหลังเรียน.....	19
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน.....	22
บรรณานุกรม.....	23

มาตรฐานการเรียนรู้

มฐ. ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

มฐ ส 2.1 ป 2/2 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย

สาระสำคัญ

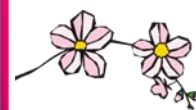
มารยาทในการเคารพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายมารยาทไทยและการแสดงความเคารพตามมารยาทไทยได้
2. แสดงมารยาทในการความเคารพได้ถูกต้อง
3. แสดงความเคารพตามมารยาทไทยและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง เด็กดี ทำได้

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ข้อ ก ข ค ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้อง
เพียงคำตอบเดียว (จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน)

1. การปฏิบัติตนตามมารยาทไทยมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง
- ข. ทำให้เป็นที่รู้จักของคนในสังคม
- ค. ทำให้วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยสืบต่อไป

2. ขั้นตอนการกราบเบญจางคประดิษฐ์ข้อใดถูกต้อง

- ก. อภิวาท อัญชลี วันทา
- ข. อัญชลี วันทา อภิวาท
- ค. วันทา อภิวาท อัญชลี

3. การประนมมือให้ปลายีวันห้าวแม่มีจรดปลายงมูก แล้วค้อมศีรษะลง เล็กน้อยเป็นมารยาทในการแสดงความเคารพบุคคลใด

- ก. การเคารพผู้ใหญ่
- ข. การเคารพพ่อแม่
- ค. การเคารพพระสงฆ์

4. ใครปฏิบัติมารยาทไทยได้ถูกต้อง

- ก. วันชัย กราบพ่อ แม่ แบบเบญจางคประดิษฐ์
- ข. วันดี กราบพระสงฆ์ แบบเบญจางคประดิษฐ์
- ค. วรรณ กราบคุณปู่คุณย่าแบบเบญจางคประดิษฐ์

5. การกระพุ่มมือ 2 ข้างประกบกันระหว่างอก ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องใด

- ก. การไหว้
- ข. การกราบ
- ค. การประนมมือ

6. ข้อใดเป็นจังหวะที่ 3 ของการกราบเบญจางคประดิษฐ์

- ก. อัญชลี
- ข. วันทา
- ค. อภิวาท

7. การไหว้บุคคลที่ควรเคารพทั่วไปต้องประนมมือให้ปลายนิ้วหัวแม่มืออยู่ในบริเวณใด

- ก. หัวแม่มือจรดปลายจมูก
- ข. หัวแม่มือจรดปลายคาง
- ค. หัวแม่มือจรดปลายคิ้ว

8. ข้อใด ไม่ใช่ การแสดงความเคารพ

- ก. การไหว้
- ข. การกราบ
- ค. การจับมือ

9. การกราบ 1 ครั้งโดยไม่ต้องแบมือใช้กราบใคร

- ก. พ่อ แม่
- ข. พระสงฆ์
- ค. พระพุทธรูป

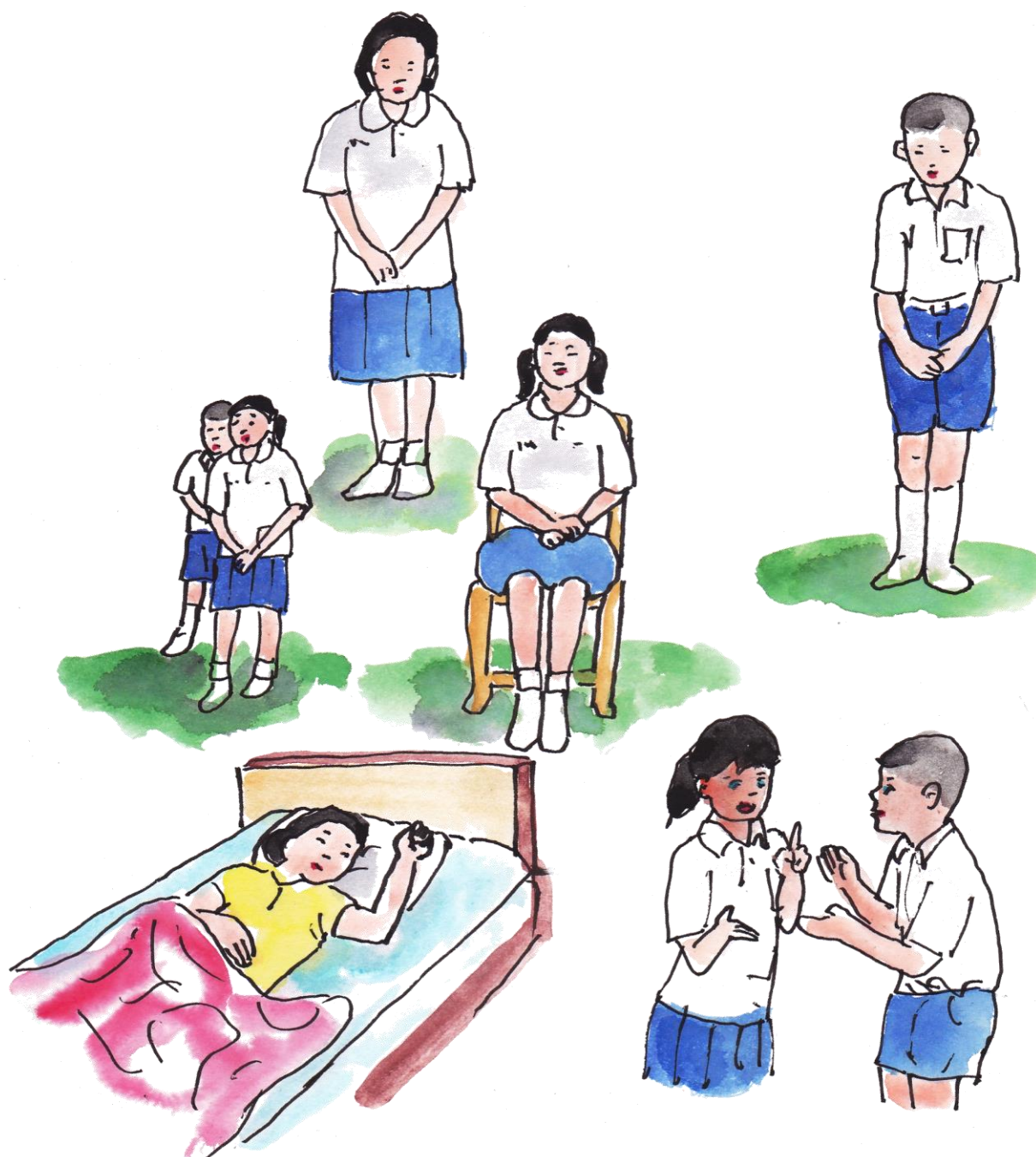
10. ทำนั่งในการกราบเบญจางคประดิษฐ์ของชาย คือทำใด

- ก. นั่งสมาธิ
- ข. นั่งแบบเทพบุตร
- ค. นั่งแบบเทพธิดา

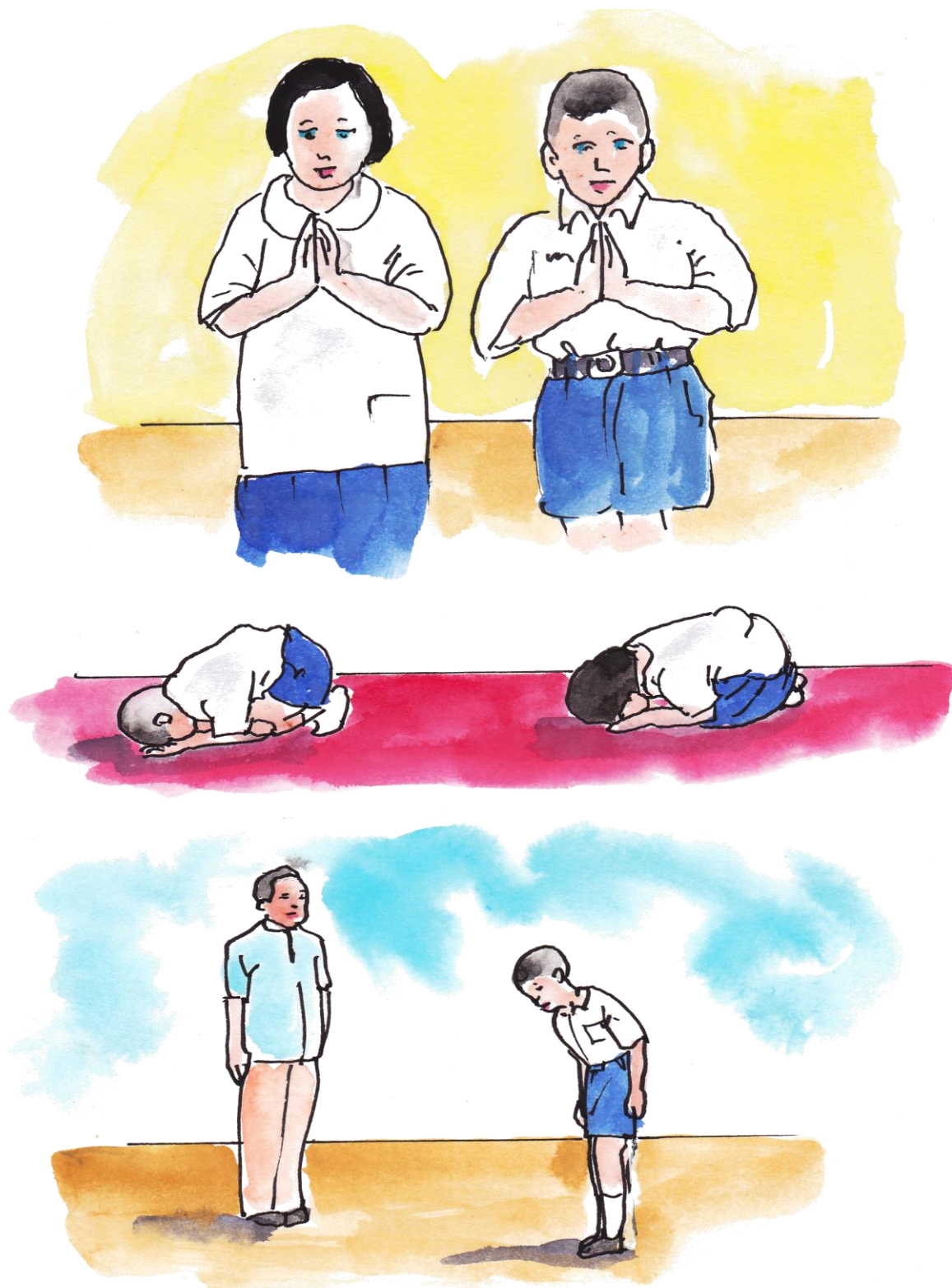

เด็กดี ทำได้

มารยาทไทย เป็นวัฒนธรรมไทย ที่คนไทยปฏิบัติกัน ด้วยความสุภาพเรียบร้อย ทั้งทางร่างกายและทางวาจาแสดงออก ได้หลายวิธี เช่น แสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน และการทักทาย เป็นต้น

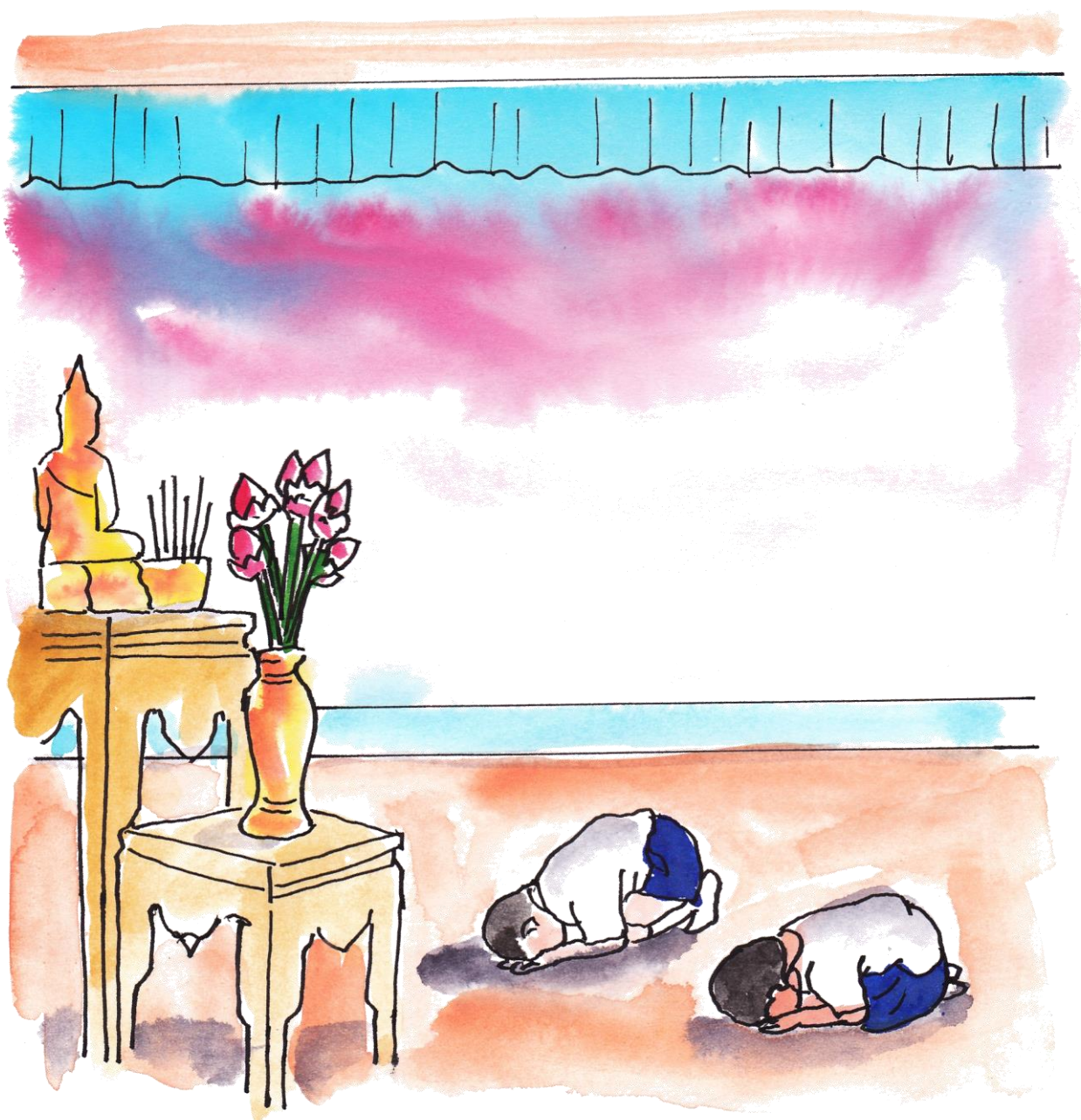

มารยาทในการแสดงความเคารพ เป็นการแสดงความเคารพ
ต่อบุคคลอื่นด้วยความสุภาพนอบน้อม ซึ่งคนไทยนิยมแสดงออก
ในลักษณะของการไหว้และการกราบ การคำนับ เป็นต้น

การกราบ เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง มี 2 แบบ ใช้ในการกราบพระรัตนตรัย กราบบุคคล ดังนี้

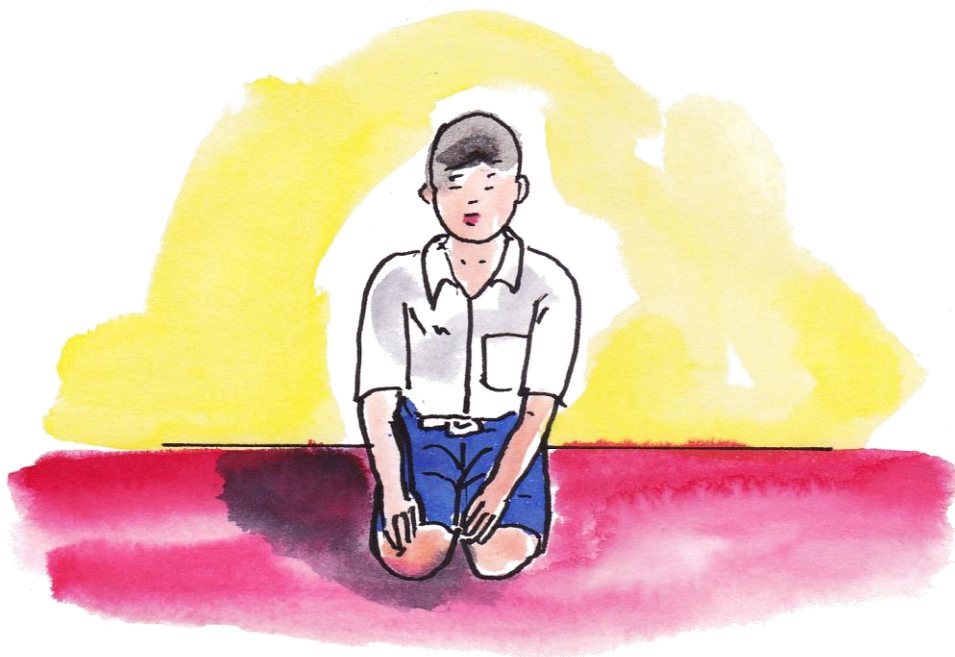
1. การกราบพระรัตนตรัย คือ การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ โดยให้อวัยวะ 5 ส่วนของร่างกาย คือ หน้าผาก ฝ่ามือและข้อศอกทั้ง 2 ข้างทั้ง 2 สัมผัสกับพื้น ใช้สำหรับแสดงความเคารพ พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์มีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

ท่าเตรียม

ชาย นั่ง แบบเทพบุตร คือ นั่งคุกเข่า เข้ายันพื้นห่างกันพอควร ปลายเท้าตั้งชิดกัน นั่งลงบนส้นเท้า มือวางบนหน้าขา

หญิง นั่งแบบเทพธิดา คือ นั่งคุกเข่า ปลายเท้าราบไปกับพื้น นั่งลงบนส้นเท้า มือวางบนขา

การกราบพระรัตนตรัยมี 3 จังหวะ ดังนี้

จังหวะที่ 1 ชายและหญิงยกมือขึ้นประนมระหว่างอก ปลายนิ้วชิดกัน
ตั้งแขนแนบตัวไม่กางศอก เรียกว่า ทำอัญชลี

จังหวะที่ 2 ยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงรับมือเล็กน้อย
ให้หัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้แนบส่วนบนของหน้าผาก เรียกว่า
ทำวันทา

จังหวะที่ 3 ทอดมือทั้งสองลงกราบพร้อม ๆ กัน ให้มือและแขนทั้งสองข้างกราบกับพื้น ให้นิ้วทั้ง 5 ชิดกัน มือทั้งสองคว้าวางห่างกันเล็กน้อย พอให้น้ำผาจรดพื้นระหว่างมือทั้งสอง เรียกว่า **อภิวาท**

ชาย ก้มลงกราบโดยทอดศอกให้แขนทั้งสองข้างลงพื้นพร้อมกับให้ข้อศอกทั้งสองข้างต่อกับหัวเข่า คว่ำมือทั้งสองแนบราบกับพื้น ให้นิ้วทั้ง 5 ชิดกัน มือทั้งสองวางห่างกันเล็กน้อย น้ำผาจรดพื้นในระหว่างมือทั้งสองข้างได้

หญิง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับชาย แต่เวลาก้มลงกราบน้ำผาจรดพื้นแล้วให้ศอกล้อมหัวเข่า ไม่ต่อกับหัวเข่าแบบชาย

การกราบเบญจางคประดิษฐ์ต้องทำติดต่อกัน 3 จังหวะ ให้ครบ 3 ครั้ง แล้วทรงตัวยกมือขึ้นโดยให้ปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก (วันทา) อีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า ทำจบแล้วลดตัวนั่งในท่าปกติวางมือลงเหนือเข่า ทั้งสองข้างเหมือนท่าเตรียมไหว้

2. การกราบบุคคล

2.1. การกราบผู้ใหญ่ เป็นการกราบผู้มีพระคุณ และผู้มีอายุมาก ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้ที่เราเคารพ

การกราบบุคคล เริ่มจากทั้งชายและหญิงนั่งพับเพียบเก็บปลายเท้า

มือประนมตั้งกับพื้นไม่แบ่มือ ค้อมตัวลงพร้อมทอดมือทั้งสองข้างลงพร้อมกัน

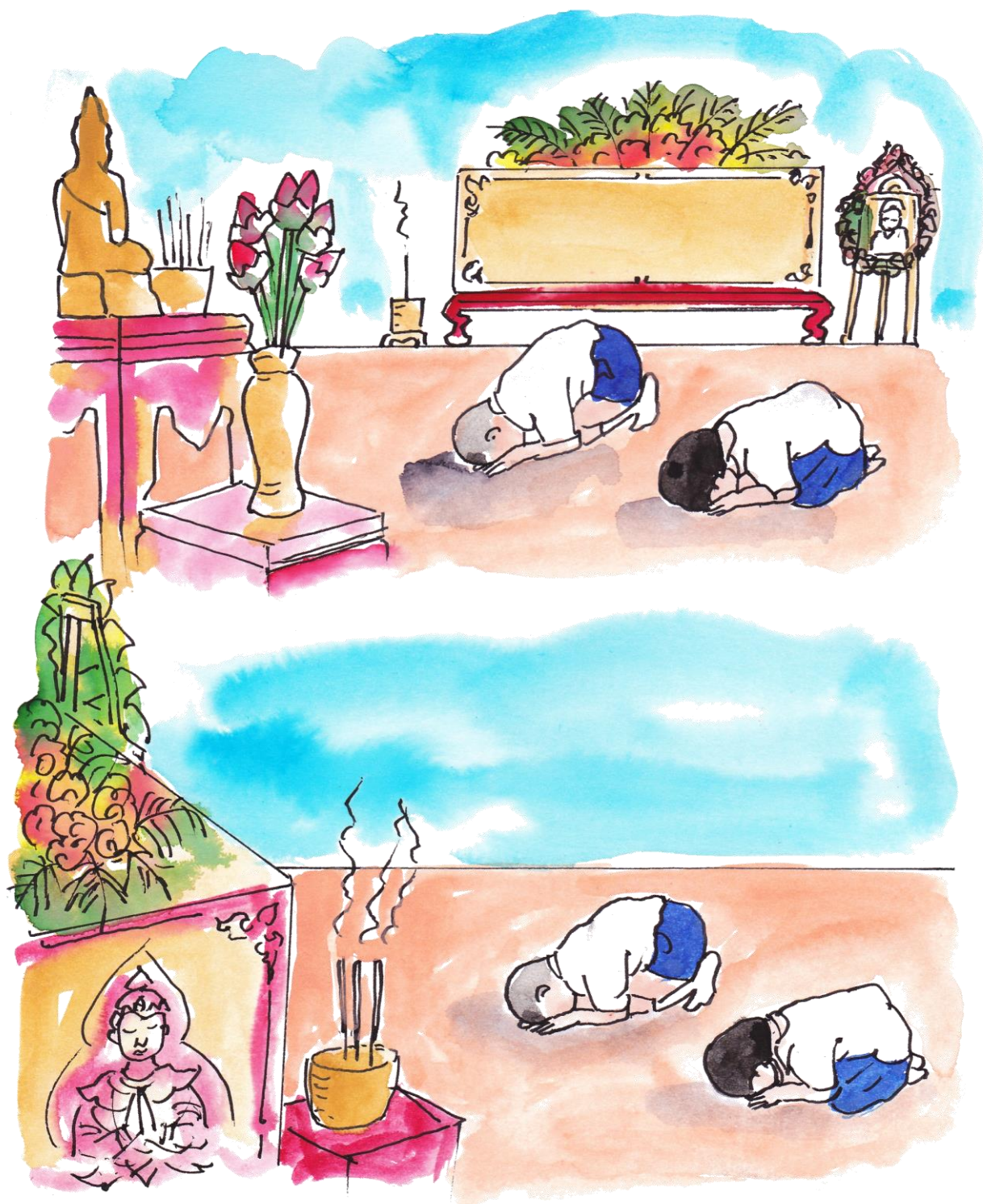

วางแขนทั้งสองข้างตลอดครึ่งแขนจากศอกถึงมือกราบลงกับพื้น
คร่อมเข้าข้างหนึ่งที่อยู่ด้านล่างเพียงเข้าเดียว (ให้เข้าอยู่ระหว่างแขน
ทั้งสองข้าง) ให้น้ำผากแตะส่วนบนของมือที่ประนม ในขณะที่กราบ
ไม่กระดกนิ้วมือขึ้นรับน้ำผาก กราบเพียงครั้งเดียว แล้วทรงตัวขึ้นนั่ง
ใช้กราบผู้ใหญ่และกราบศพ

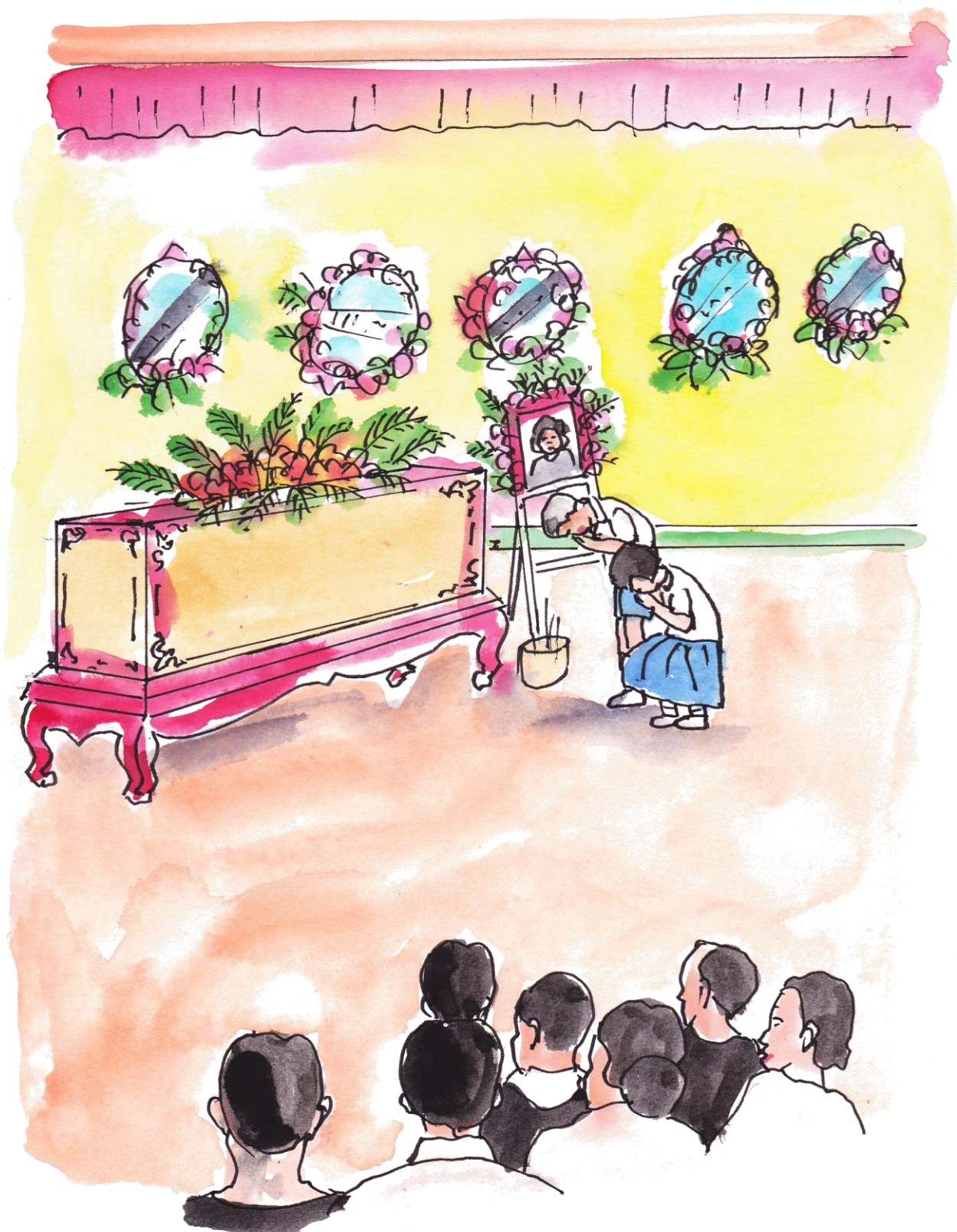

2.2 การกราบศพ ก่อนกราบศพให้กราบพระพุทธรูปแบบเบญจางคประดิษฐ์ จากนั้นจึงจุดธูปหน้าศพ มี 2 ลักษณะ

การกราบศพพระ ให้จุดธูป 3 ดอก และกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ทั้งชายและหญิง

การกราบศพบุคคลทั่วไป ให้ทำความเคารพ เช่นเดียวกับตอนที่ผู้ตาย
ยังมีชีวิตอยู่

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นข้อความที่มีความสัมพันธ์กันให้ถูกต้อง
(ข้อละ 2 คะแนน)

1. กราบศพพระสงฆ์

กราบ 1 ครั้ง
ไม่แบมือ

2. กราบศพบุคคลที่อาวุโส

เทพธิดา

3. ทำนั้งกราบ
เบญจางคประดิษฐ์หญิง

จตุรปู 3 ดอก

กราบพระรัตนตรัย

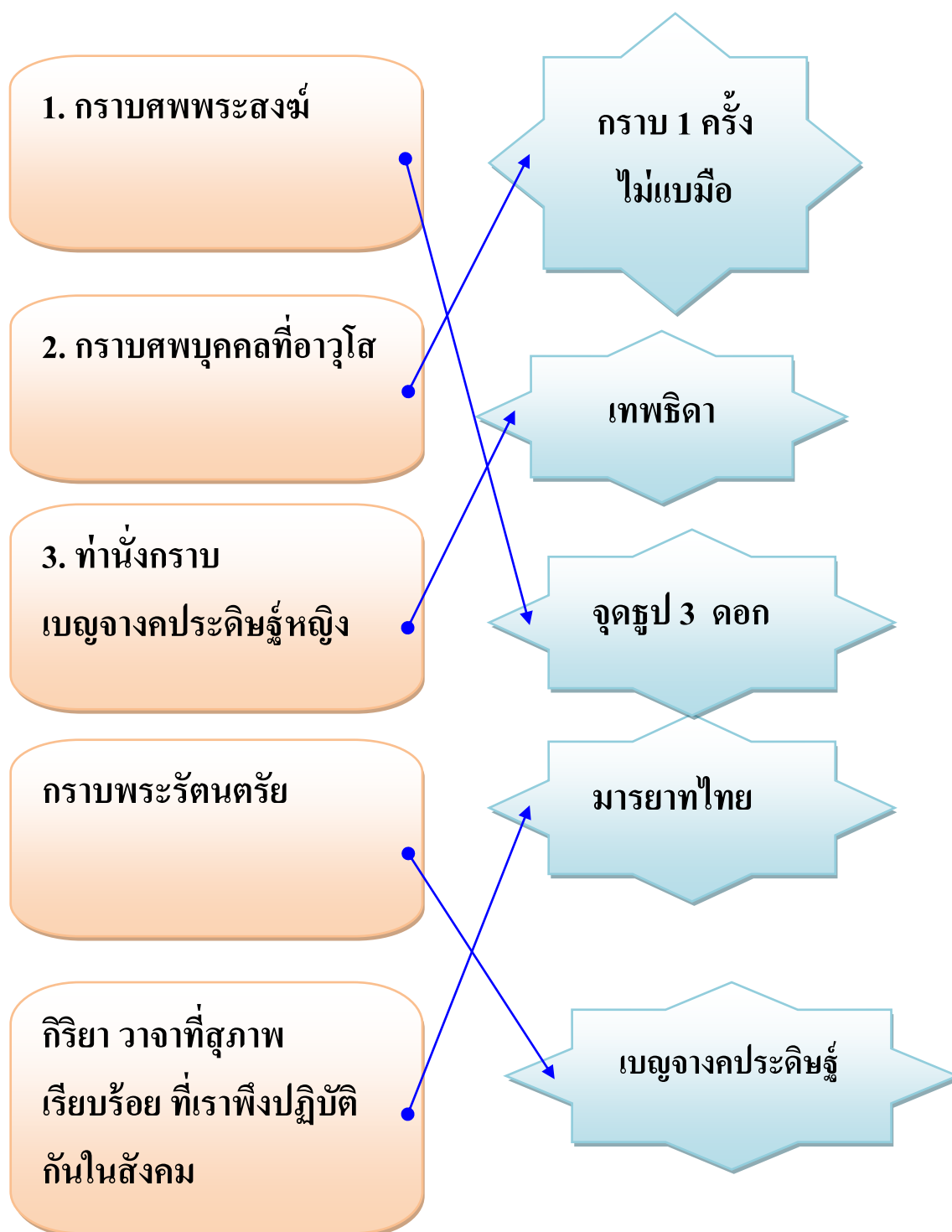
มารยาทไทย

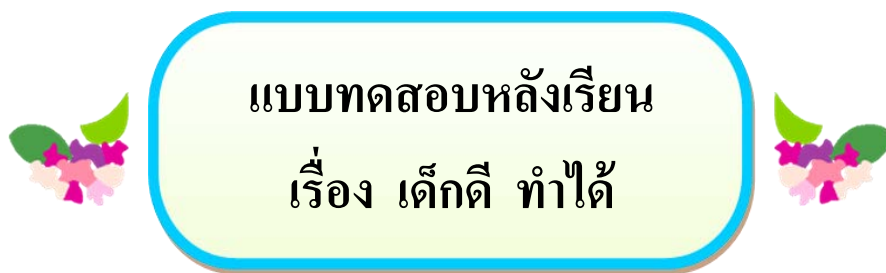
กิริยา วาจาที่สุภาพ
เรียบร้อย ที่เราพึงปฏิบัติ
กันในสังคม

เบญจางคประดิษฐ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นข้อความที่มีความสัมพันธ์กันให้ถูกต้อง
(ข้อละ 2 คะแนน)

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ข้อ ก ข ค ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้อง
เพียงคำตอบเดียว (จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน)

1. ข้อใดไม่ใช่การแสดงความเคารพ

- ก. การไหว้
- ข. การกราบ
- ค. การจับมือ

**2. การประนมมือให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายจมูก แล้วค้อมศีรษะลง
เล็กน้อยเป็นมารยาทในการแสดงความเคารพบุคคลใด**

- ก. การเคารพผู้ใหญ่
- ข. การเคารพพ่อแม่
- ค. การเคารพพระสงฆ์

3. ขั้นตอนการกราบเบญจางคประดิษฐ์ข้อใดถูกต้อง

- ก. อัญชลี วันทา อภิวาท
- ข. อภิวาท อัญชลี วันทา
- ค. วันทา อภิวาท อัญชลี

4. ใครปฏิบัติมารยาทไทยได้ถูกต้อง

- ก. วันชัย กราบพ่อ แม่ แบบเบญจางคประดิษฐ์
- ข. วันดี กราบพระสงฆ์ แบบเบญจางคประดิษฐ์
- ค. วรรณ กราบคุณปู่คุณย่าแบบเบญจางคประดิษฐ์

5. การกระพุ่มมือ 2 ข้างประกบกันระหว่างอก ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องใด

- ก. การไหว้
- ข. การกราบ
- ค. การประนมมือ

6. การไหว้บุคคลที่ควรเคารพทั่วไปต้องประนมมือให้ปลายนิ้วหัวแม่มืออยู่ในบริเวณใด

- ก. หัวแม่มือจรดปลายจมูก
- ข. หัวแม่มือจรดปลายคาง
- ค. หัวแม่มือจรดปลายคิ้ว

7. การกราบ 1 ครั้งโดยไม่ต้องแบมือใช้กราบใคร

- ก. พ่อ แม่
- ข. พระสงฆ์
- ค. พระพุทธรูป

8. ทำน้้งในการกราบเบญจางคประดิษฐ์ของชายคือทำใด

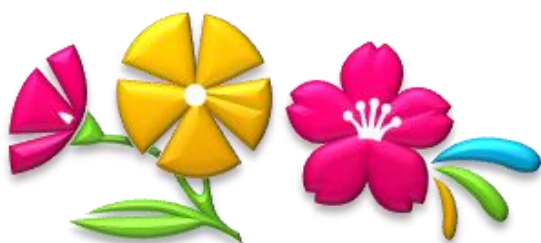
- ก. น้้งสมาธิ
- ข. น้้งแบบเทพบุตร
- ค. น้้งแบบเทพธิดา

9. ข้อใดเป็นจังหวะ¹ ของการกราบเบญจางคประดิษฐ์

- ก. อัญชลี
- ข. วันทา
- ค. อภิวาท

10. การปฏิบัติตนตามมารยาทไทยมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง
- ข. ทำให้เป็นที่รู้จักของคนในสังคม
- ค. ทำให้วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยสืบต่อไป

เฉลย แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เล่มที่ 4 เรื่อง เด็กดี ทำได้

แบบทดสอบก่อนเรียน		แบบทดสอบหลังเรียน	
ลำดับข้อ	เฉลยคำตอบ	ลำดับข้อ	เฉลยคำตอบ
1.	ค	1.	ค
2.	ข	2.	ข
3.	ข	3.	ก
4.	ข	4.	ข
5.	ค	5.	ค
6.	ก	6.	ข
7.	ข	7.	ก
8.	ค	8.	ข
9.	ก	9.	ค
10.	ข	10.	ค

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **หลักสูตร**

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.

กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ตัวชี้วัด และ**

สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.

กวี วรกวิน และคณะ. **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และ**

วัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพัฒนาคุณภาพ

วิชาการ (พว.) จำกัด, 2554.

บุหงา จันทนากร. **Modern สังคมศึกษา ป.2.** กรุงเทพมหานคร : แม็ค, 2554.

มิ่งขวัญ ลิขจุ้ประภากร. **คู่มือเตรียมสอบ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**

ประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พีบีซี, 2554.

เยาวลักษณ์ อักษรและคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและ**

วัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, มปป.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. **การสร้างสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้สู่..**

การพัฒนาผู้เรียน. ราชบุรี : ธรรมรักษ์การพิมพ์, 2547.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. **สื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานชุดแม่บท**

มาตรฐานหลักสูตรแกนกลางฯ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ประถมศึกษาปีที่ 2. นนทบุรี : บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด, 2551.